

CANDEA
COLLEGE

EXPEDITIE
NEDERLANDS

EXPEDITIE NEDERLANDS

Montessori
College Arnhem

Een unieke, zelfontwikkelde
methode waarmee via formatief
evalueren meer
gepersonaliseerd gewerkt wordt

Opbouw

- ❖ Wie zijn wij, wat doen we? Hoe is de module tot stand gekomen?
- ❖ Vragen vooraf ter overweging
- ❖ Toelichting uitgangspunten & opdrachten
- ❖ Evaluatie workshop

Smoelenboek ☺

- Rutger Cornelissen, Candea College, redacteur
- Jeanette Muurmans, Montessori College Arnhem, redacteur
- Esther Heurter, Lorentz Lyceum, ontwerper
- Liv Polman, Montessori College Arnhem, ontwerper

Expeditie, historie

- **Initiatief** Candea schoolvak Nederlands voor havo 3 & 4
Methode-onafhankelijk (actueel & eigen materiaal)
- Sinds **2019-2020** samenwerking met MCA
 - > uniek ontwerpsjabloon ontwikkeld voor (taalvaardigheids)modules havo 3/4/5
- Sinds **2020-2021** samenwerking met Lorentz, MCA, Candea
 - > ontwikkelteam: modules havo 3/4/5 & uniek ontwerpsjabloon voor modulair werken (vaardigheidsonderwijs)

3 Vragen ter overweging...

Vraag 1:

Wat valt de studenten op?

Wat zijn de 'makken' van een standaardleergang?

- A) Overcompleet
- B) Geen taalverwondering
- C) Ineffectief
- D) Geen eigen leerroute kiezen
- E) Anders, nl: ...

Geef aan wat je vindt, in de chat. Vooral A? Vooral D? Laat je stem horen ☺

Wat valt je op als docent **didactiek**(onderwijskunde/ Taalkunde)?

3 Vragen ter overweging...

Vraag 2:

Welke kernwaarden/uitgangspunten laat jij terugkomen in jouw onderwijspraktijk, *wanneer je **didactiek** (onderwijskunde/taalkunde) onderwijst?*

- A) Variatie (werkvormen, lessenreeksen, modules)
- B) Mix van vaardigheden (lezen & schrijven combineren met spreken)
- C) Actualiteit verwerken (krant in de klas, columns, etc.)
- D) Anders, namelijk...

Geef aan wat je vindt, in de chat. Vooral A? Combinatie van ABC...? Vooral D: ...

3 Vragen ter overweging

Wat valt op aan de studentproducten?
Voor welk sjabloon kiezen ze vaak? Is daar e.a. aan veranderd?

Vraag 3:

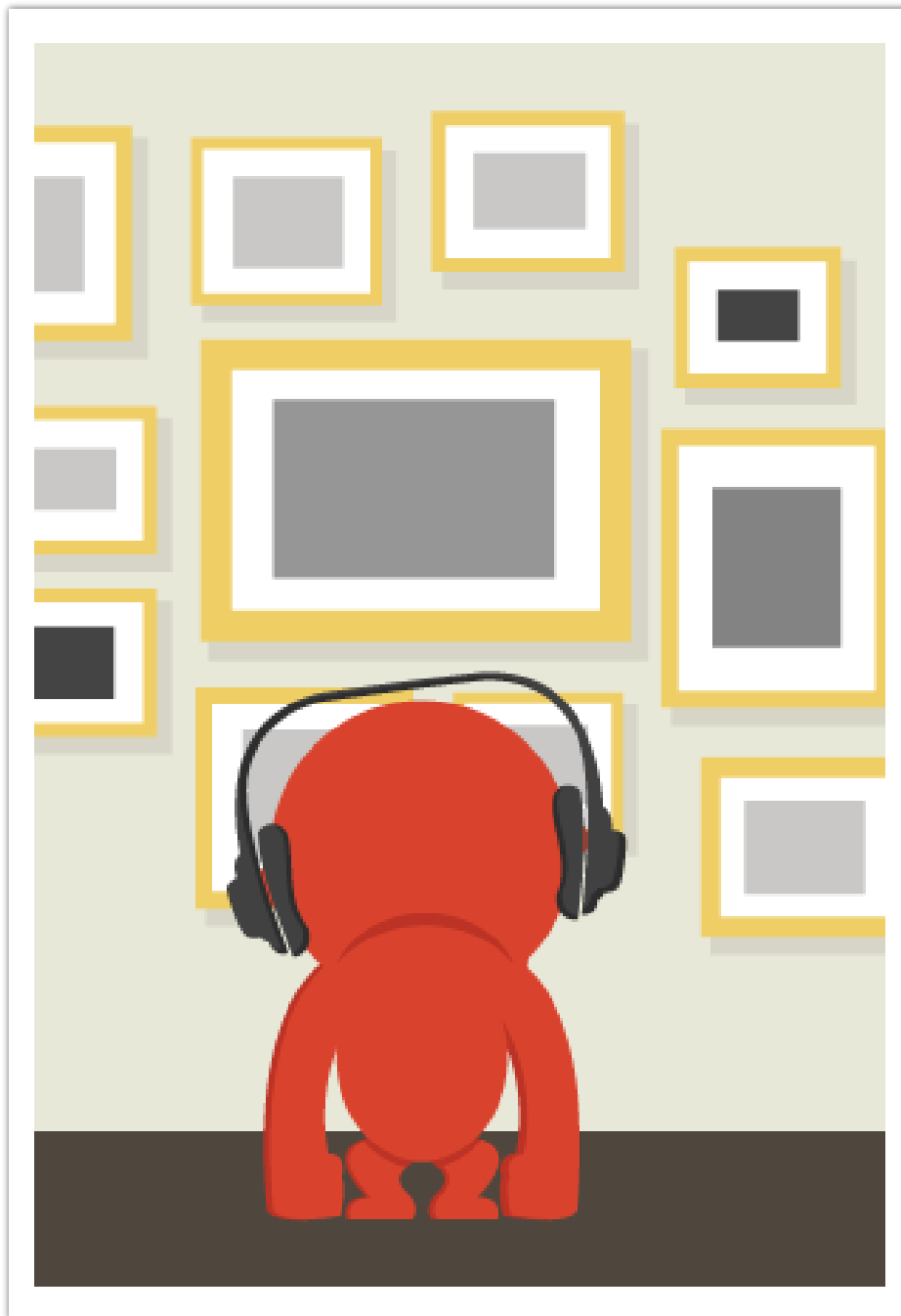
Hoe vertaal je die kernwaarden/uitgangspunten concreet? Denk aan: **ontwerpen leerlijn, lessenreeks, opdrachten**, etc. Welk “**sjabloon**” ligt daar dan onder?

- A) Van totaalvaardigheid naar deelvaardigheid
- B) Van deelvaardigheid naar totaalvaardigheid
- C) Check-in (voorkennis diagnostische tool) en check-uit (generale repetitie voorafgaand aan de toets)
- D) Evaluatiemomenten (plan van aanpak, bewuste keuzes)
- E) Anders, namelijk:....

Geef aan wat je vindt, in de chat. Vooral A? Combinatie van ABC...? Vooral D: ...

Kernwaarden methodiek Expeditie Nederlands, overview

- ❖ Kwaliteit boven kwantiteit
- ❖ Maatschappelijke relevantie
 - ❖ Projectmatig werken
 - ❖ Effectief leren
 - ❖ Formatief evalueren

En concreto: 5 uitgangspunten met voorbeeld

Uitgangspunt 1: taalbeschouwing

Het nut van... spelling, fictie,
debatteren?

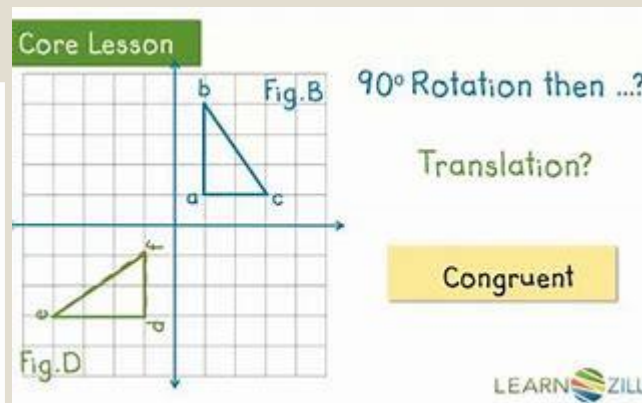
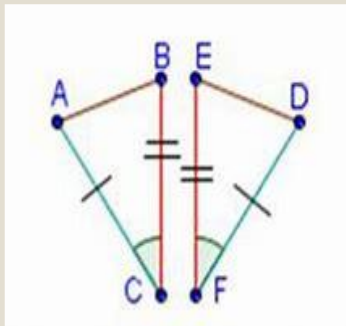
“Van een afstandje kijken” naar
wat de leerlingen leren: de
buitenwereld naar binnen &
taalverwondering: waarom is dit
eigenlijk zo?

“Incongruentie”, in taal en bij bèta, bijv.

Wat betekent
(in)congruentie,
denk je?

Opdracht 1

- A) “Congruent” en “incongruent” zijn zogenaamde vaktaalwoorden. Deze woorden betekenen bij wiskunde, domein meetkunde iets anders dan bij de talen, domein communicatie. Toch zijn er wel bepaalde overeenkomsten. Bekijk de volgende illustraties

Congruentie bij
wiskunde

Kijk & vergelijk

Reguliere leergang:

Je leert: over deelonderwerpen.

Expeditie:

- *Waarom is debat eigenlijk een onderdeel van het schoolvak Nederlands op havo/vwo?* Ga je deze vaardigheid later nog gebruiken, bij je vervolgstudie en/of in je dagelijkse leven (ook buiten school)?
- *Wat is het nut van taalverzorging?* Wat denk jij? Op deze vraag zijn meerdere antwoorden mogelijk, maar wij bespreken er één: jouw taalverzorging is een visitekaartje. Je presenteert jezelf met taal. Vergelijk het met kleding. Wanneer je in het oog springende taalfouten maakt, vinden mensen daar iets van. Het is alsof je mooie, witte blouse aan hebt... met een spaghettivlek.

Opdracht

Help de studenten een taalverwonderende opdracht te bedenken & uit te proberen op stage > effect op de leerlingen

- Bedenk nu zelf een (korte) opdracht en/of een vraag die de leerlingen doet verwonderen... (zoals het voorbeeldje (in)congruentie).
- Naar keuze:
 - A) Domein: taalverzorging
 - B) Domein: leesvaardigheid, schrijfvaardigheid, mondelinge taalvaardigheid
- Laat je idee achter in de chat 😊.

En concreto: 5 uitgangspunten met voorbeeld

- **Uitgangspunt 2: effectieve didactiek & effectieve leerstrategieën**

- *Haal je kennis op*
- *Oefen gespreid*
- *Oefen & leer van je fouten*
- *Werk geconcentreerd*

- ☐ **Starttoets.** Je maakt deze, kijkt deze na en reflecteert.
- ☐ **Eerste leerpad.** Je gaat aan de slag met de onderdelen die je nog niet 'goed' beheerst.
- ☐ **D-toets.** Je maakt deze, kijkt deze na en reflecteert nogmaals.
- ☐ **Tweede leerpad.** Vervolgens ga je nogmaals oefenen met de onderdelen die jij nog niet 'goed' beheerst.
- ☐ **Toets.** Je maakt de toets, in de wetenschap dat je hem gaat halen.

Kijk & vergelijk

- 6. Congruentie 45
- 6.1 Introductie 45
- 6.2 Check je kennis 46
- 6.3 Leg jezelf uit 46
- 6.4 Zelftest 47
- 6.5 Ophalen 48
- 6.6 Zelftest 49
- 6.7 Extra oefening 50

Expeditie:

Reguliere leergang:

Theoretisch overzicht
Oefening
Zoek de incongruentie
in de volgende zinnen
en verbeter ze. Let op
misschien zijn niet alle
zinnen fout.

Theorie-examen
oefenen.nl

En concreto: 5 uitgangspunten met voorbeeld

- **Uitgangspunt 3: formatief evalueren**

Middels een **starttoets** reflecteert een leerling op wat hij kan/weet.

Hij kan ook van tevoren inschatten: wat kan ik “al wel”, “deels”, “nog niet”.

D-toetsen geven een tussenmeting aan, daarna kan de leerling een andere route kiezen, andere leerdoelen prioriteit geven, etc.

<i>Mening onderbouwen</i>	<i>Het lukt goed om de mening weer te geven met beoordelingswoorden.</i>	<i>+ / ++ / +++</i>
<i>Centrale vragen</i>	Het lukt goed om de centrale vragen voor een recensie te beantwoorden.	<i>+ / ++ / +++</i>
<i>Taalverzorging</i>	Het lukt goed om verzorgd en correct Nederlands te schrijven.	<i>+ / ++ / +++</i>

Kijk & vergelijk

Leerdoelenbingokaart Nederlands centraal examen

Kleur **groen**: beheers ik
Kleur **blauw**: beheers ik deels
Kleur **rood**: vind ik moeilijk

Check in - ticket

1. Je kunt herkennen tot welke tekstsoort een tekst behoort.	2. Je kunt het schrijfdoel van een tekst of tekstgedeelte vaststellen.	3. Je kunt de hoofdgedachte van een tekst aangeven.	4. Je kunt relaties tussen delen van een tekst weergeven.
5. Je kunt conclusies trekken met betrekking tot intenties, opvattingen & gevoelens van de auteur.	6. Je kunt standpunten & soorten argumenten herkennen.	7. Je kunt argumentatieschema's herkennen.	8. Je kunt een tekst op aanvaardbaarheid beoordelen & drogredenen herkennen.
9. Je kunt een tekst of tekstgedeelte beknopt samenvatten .	10. Je kunt schrijven zonder spelfouten .	11. Je kunt schrijven zonder grammaticale fouten/ stijlfouten .	

Laat de studenten brainstormen over hoe het leerpad voor hun leerlingen effectief vorm te geven. Welke ideeën hebben ze daarbij?

VERGELIJK JE
STARTBINGOKAART
MET DE DOORSTART

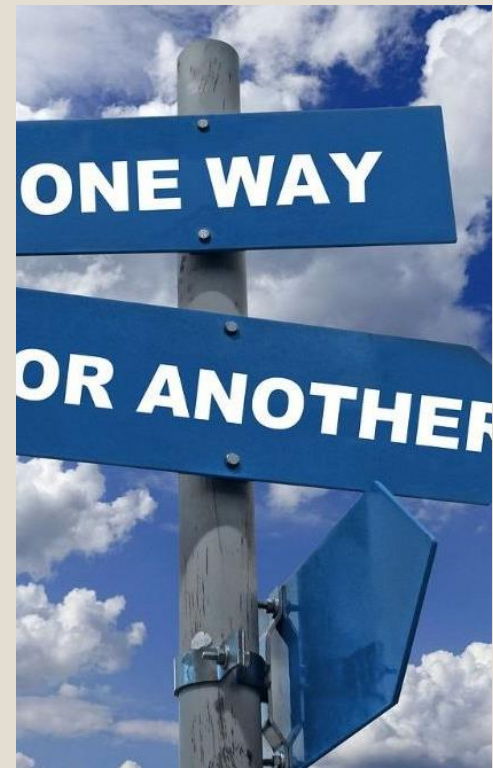
Discovery...

Opdracht: 2

gewetensvragen, vraag 1

- Hoe vaak bied ik mijn studenten eigenlijk de mogelijkheid te kiezen binnen een bepaalde leerroute?

- A) Vaak
- B) Mag vaker
- C) Eigenlijk te weinig
- D) Eerlijk gezegd onvoldoende
- E) Anders, namelijk...

Reageer in de
chat 😊

Opdracht: 2 gewetensvragen, vraag 2

- Welke keuzes bied ik hen dan (vooral) aan?

A) Volgorde van de opdrachten/taken?

B) Wijze van verwerken? (keuzes in materiaal)

C) Wijze van studeren: zelfstandig versus klassikaal werken

D) Basisroute, verrijkende route versus remediërende route

E) Anders, namelijk:

Reageer in de
chat

En concreto: 5 uitgangspunten met voorbeeld

- **Uitgangspunt 4: leerling als eigenaar**
- De leerling kiest (deels) zijn eigen route. Docent blijft eindverantwoordelijk, maar werkt eerder als regisseur/coach dan (standaard) als instructeur/kennisbron.

Bedenk ook: **hoe** ga je aan die prioriteitenlijst werken? Je kan uit de volgende manieren & materialen kiezen:

- VO-content
- Instructietafel (gerichte hulp van de docent)
- Examenbundel
- Web lectures
- Hardopdenkprotocol
- Cambium.ned
- Boekje Examentraining
- Duo-lezen (study buddy)

FOLLOW UP
Ga in gesprek met jouw docent.
Wat wordt jouw vervolgroute?
Kies je voor **DOELGERICHT** of
CREATIEF?

Arceer **OPNIEUW** een drietal opties waar je **voorkeur** naar uitgaat.

Voorbeeld uit de eindexamentraining

Hoe sta je ervoor? Kies tussen: goed, ruim voldoende, voldoende, matig, onvoldoende.
Motiveer je keuze.

Voor welke route wil je (vooral) kiezen? De pioniersroute of de kompasroute? Je kan per leerdoel switchen tussen de routes ☺. Motiveer je keuze.

Klassikaal (basis) “Boekje” Examentraining Nieuw Nederlands “cursus eindexamen” Theorie & toepassen	Zelfstandig verder (individueel) Zelfstandig bundel doorwerken Verrijkende opdrachten Zelf een examen samenstellen ...
Zelfanalyse Leerprestaties & resultaten Leerspiegel: wie ben jij als CE-kandidaat?	Zelfstandig verder met docent als gids Werken in de bundel met hulp van de docent Ondersteuning bij bijv. argumentatie ...

Kijk & vergelijk

Geef je jouw studenten ook regelmatig zo'n keuzepallet? Wat is het effect in de collegezaal?

Expeditie

Keuzemenu:

- ☐ Luister nu naar de uitleg van je docent. Alle begrippen komen voorbij. Verbeter wat je verkeerd had. Vul aan wat ontbrak. Gebruik hiervoor een rode of groene pen. Zo zie je in één oogopslag wat je vergeten was of wat nieuw is.
- ☐ Zoek zelf in de leergang de theorie op over: gebeurtenissen, personages, ruimte, tijd, perspectief, motieven, thematiek, open plekken. Verbeter wat je verkeerd had. Vul aan wat ontbrak.
- ☐ Bekijk de volgende web lectures over literaire begrippen. Verbeter wat je verkeerd had. Vul aan wat ontbrak.

Reguliere leergang:

Je gaat kijken en luisteren naar fragment X. Beantwoord de volgende vragen.

En concreto: 5 uitgangspunten met voorbeeld

- **Uitgangspunt 5: didactisch coachen**
- Inherent aan keuzes voorleggen aan de leerlingen is ook het uitvragen van hun beweegredenen.

Power of feedback >

- Feed-up: geven van info. over doel opdracht
- Feedback: geven van info. over werk ll.
- Feed-forward: volgende stap richting doel en voor een specifieke keuze.

Kijk & vergelijk

Uit de onderwijspraktijk:

Hoe gaat het? Goed? Oh, mooi...

Vind je het moeilijk? Wat vind je moeilijk?

- Feedback op **inhoud** komt het meest voor <> is het minst effectief!

Kijk & vergelijk

Didactisch coachend, Expeditie:

- Feedback op **leerproces/zelfregulatie** > richt zich op leerstrategieën (al dan niet vakgerelateerd) & modus van de leerling (emotie ervaring)
- ❖ Hoe denk je dat het komt dat deze opdracht (niet) goed lukt?
- ❖ Wat vind je moeilijk/gemakkelijk aan.....X?
- ❖ Wanneer ben je tevreden als je iets geleerd hebt?
- ❖ Wat heb je gedaan waar je trots op bent?
- ❖ Hoe stuur jij jezelf aan bij zelfstandig werken?

Kijk & vergelijk

Didactisch coachend, Expeditie:

Feedback op de **persoon** > **kernkwaliteiten** benoemen >
pos. effect op het geleerde toepassen in nieuwe situaties (transfer)

- ❖ Wat maakt jou gemotiveerd?
- ❖ Op welke manier heb je gezorgd dat je op schema blijft?
- ❖ Hoe kan je jezelf herpakken (als dat nodig is)?
- ❖ Welke persoonlijke kwaliteit laat je hier nu zien?

Leerspiegel 😊

Opdracht:

Deze vragen dienen de studenten zelf te bedenken & vooral uit te proberen op hun stage 😊

- Welke vraag kan je een leerling stellen als hij vastloopt qua *zelfregulatie*?
- Welke vraag kan je een leerling stellen over *inhoud/strategie* om een opdracht aan te pakken?
- Welke vraag kan je een leerling stellen om hem/haar te *motiveren*?

Dit zijn vragen om over na te denken als je gaat coachen.

Evaluatie bijeenkomst

- Hoe heb je deze workshop ervaren?
- Wat neem je mee naar een volgend college
(didactiek/onderwijskunde/taalkunde)?
- En eventueel naar een ontwerp:
leertaak, collegereeks, etc. ?
- Welke tips heb je voor Expeditie?

Meer weten?

- Wil je materiaal ontvangen?
- Stuur een mail naar Rutger Cornelissen en/of Jeanette Muurmans
- r.cornelissen@candea.nl
- j.muurmans@montessoriarnhem.nl
- Ben je geïnspireerd geraakt?
- We horen het graag.
- Wil je Expeditie steunen?
- Like ons op Face Book.

Sjabloon voor modulair werken

Fasen Design Thinking for educators	Casusgericht leren, ontwikkelingsgericht leren, onderzoekend leren (RTTI)	Praktische vertaalslag	Tijdsplanning	Procesmatig	Ontwerpeisen Expeditie
Discovery I have a challenge	Ontdekkingsfase Essentiele leervragen en leerdoelen DT	Hoe kan ik? Ik kan/ik weet (3F)	Week 1/les 1	Duo's vormen (drietal) Logboek: Stand-up: wat gaan we doen? Wrap up: wat hebben we gedaan/bereikt?	Reflectie & leerdoelen (kerngericht)
Interpretation I learned something	Begrijpen & interpreteren Theoriedeel (kennis) & praktijkdeel (basisvaardigheden)	Welke kennis is nodig? (diverse bronnen) (R) Toepassen oefenen met deelvaardigheden (T1)	Week 1/les 2		Keuzemogelijkheden (differentiatie op strategie en inhoud)
Ideation I see an opportunity	Kansen & ideeën Keuzemogelijkheden om de doelen te bereiken > Casus oplossen	Twee routes AB aanbieden & leerlingen vrijheid geven route C zelf te construeren (goedkeuring docent)	Week 2/les 1		Zelfstandig werken > inzoomen op deelvaardigheden . RTTI-gebaseerd
Experimentation I have an idea	Oefenen & experimenteren Grotere opdrachten/rijker leren T2/I > nakijken/evalueren: bijstellen, eventueel fase terug.	Werken in de routes, oefenen met de doelen (bijstelling routes) Didactisch coachen	Week 2/les 2 Week 3 (1/2) Week 4/les 1		Didactisch coachen (betrokkenheid leerlingen > eigen regie)
Evaluation I tried something	Evalueren: doelen bereikt? Essentiele leervragen beantwoord?	Evalueren van proces (logboek) & evalueren van inhoud (leerdoelen DT bereikt)? Laatste les: puntjes 1/bijwerken	Week 5 les 1 Week 5 les 2		Methode onafhankelijk (omgaan met nieuwe kennis, hypothesen testen)

Sjabloon voor taalverzorging

- o Stijl-parcours - o Algemene spelling-parcours - o Ww-spelling parcours	- o Onderwerp: X - o Leerdoel: Y
o Bewustwording & “verwondering”	- o Taalbeschouwende opdracht(en) - o LL. kijkt over de grens van schoolvak Nederlands
o Theorie (= de regels)	- o Weblecture - o Regels met voorbeelden
o Uitleggen	- o LL. kan de regel uitleggen aan zichzelf/aan medeleerling/docent) - o LL. voegt 2 concrete voorbeelden toe (good practice) om de regel uit te leggen. - o LL. geeft ook 2 foutieve voorbeelden en legt uit wat er misgaat.
o Deeltoets 1 = 5 zinnen.	- o Zelf doen: regels toepassen: LL. vult aan (T1) - o LL. corrigeert foutieve zinnen (=redactie T2) > herschrijft ze
o Reflectie a.d.h.v.. deeltoets 1	- o Uitleggen zelfgemaakte fouten (zelf corrigeren deeltoets) - o Wanneer gaat het nog mis met “X”? - o Kleurencodering: rood/fout, groen/goed.
o Retrieval	- o LL. schrijft op: welke regels ken ik? - o “Alles uit je hoofd” > breng de info. in kaart > vlog/prezi/papier > vorm varieert) - o X betekent: - o Docentenhandleiding geeft aan: LL>. vermeldt minimaal.....
o Deeltoets 2 (idem deeltoets 1 = 5 zinnen)	- o Zelf doen: regels toepassen: vul aan (T1) - o Corrigeer foutieve zinnen (=redactie T2) > LL. herschrijft ze
o Reflectie a.d.h.v.. deeltoets 2	- o Uitleggen zelfgemaakte fouten (zelf corrigeren deeltoets) - o Wanneer gaat het nog mis met “X”? - o Beheerst de LL. het leerdoel nu beter/ nog hetzelfde?

Leerling even over grens schoolvak laten kijken.

Dit is het einde van de workshop

Gebruik de website om naar je volgende ronde te gaan

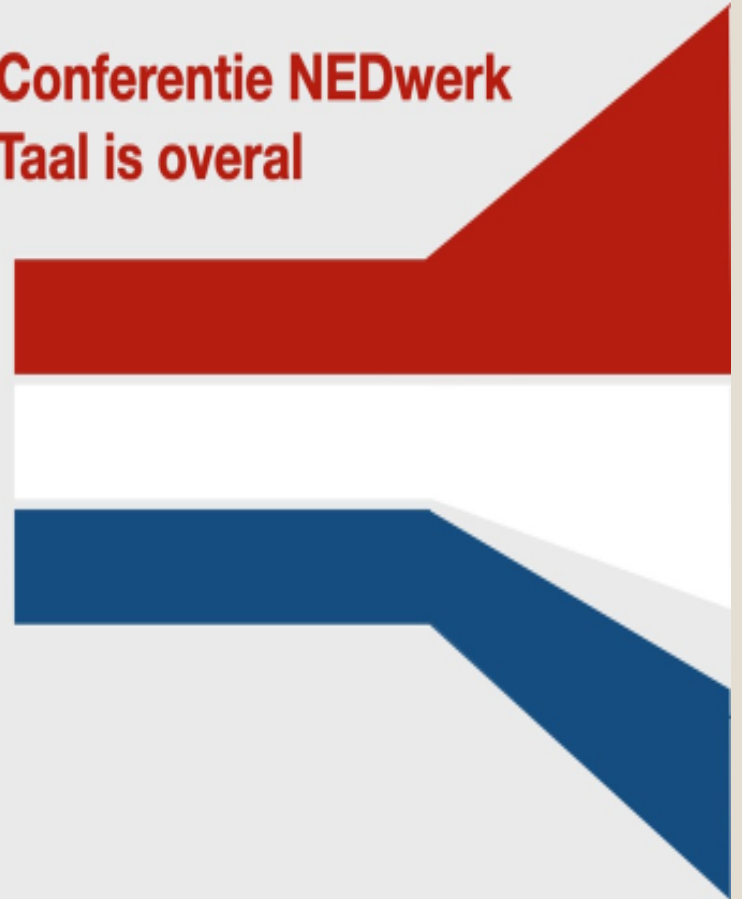
De website perongeluk gesloten?

www.bit.ly/nedwerkconferentie

Technische problemen?

**Bel voor technische ondersteuning
met Max Brouwer 06-28252958**

**Conferentie NEDwerk
Taal is overal**

NEDwerk
Conferentie Nederlands